

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edini je meč.

EDINOST izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vso leto je 6 gid., za polu leta 3 gid., za četrt leta 1 gid. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 3 kr. — *Naročnice, reklamacije in inserate prejema Opravištvo v Zenta 5.*

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu v via Torrente Tlp. Huala; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — *Inserati* (razno vrste naznani in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Cesarjevo popotovanje.

Goriški župan je izdal ta-le razglas: Someščani! Njegovo cesarsko in kraljevo apostolsko veličanstvo, naš preljubljeni cesar, sklenol je najmilostljive, Svoje popotovanje v Trst tako vrediti, da osreči tudi naše mesto z Najvišjim Svojim dohodom. Njegovo veličanstvo dospe iz Bolca sem na večer 12. dne septembra, ter se bode tu mudil ves dan 13. septembra, 14. zjutraj pa se zopet odpelje. To obiskanje, s kakoršnim nas je uže večkrat počastil, nam je novo znamenje dobrohotnosti Njegovega veličanstva za naše mesto, ki z staro svojo udanostjo in lojalnimi čuti za nobenim drugim v velikej državi ne zaostaja. Someščani! Jaz se podvizujem, naznanjat vam to tolažbepolno vest, uverjen, da jo z veselo navdušenostjo sprejmete, ter si pridržujem, priobčiti pozneje slavnostni program, kateri sestavi poseben odbor, obstoječ iz deželnega odbora, magistratovih in trgovinske zbornice poslancev. Someščani! Veselite se osrečujoče dogodbe, ki nas čaka. Pripomozite vsi, vsak po svojih močeh, pokažite svojo hvaležnost, najglobkejšo spoštovanje, najlojalnejšo udanost svitlemu našemu cesarju. Bog ohrani našega najmilostljivega vladarja Fran Josipa I!

Goriški deželni odbor je razposlal to le vabilo vsem županstvom: »Njegova vzvišenost, namestnik, poslal je deželnemu glavarju to le vest: »Njegovo Veličanstvo Cesar pridejo dne 11. septembra t. l. odpotuje iz Celovca pripeljavši se skoz Trbiž in čez Predel, v Bolec, tam prenoči in se pripeljejo dne 12. septembra iz Bolca skoz Kobariš v Gorico».

Dne 13. septembra bodo Njegovo Veličanstvo blagovolili ostati v Gorici, dne 14. septembra odpelje se iz Gorice skoz Divačo v Pazin, tam muditi se in nadaljevati pot v Pulj. Dne 15. in 16. septembra Njegovo Veličanstvo ostanejo v Pulju in pridejo v nedeljo 17. septembra po morju v Miramar.

Deželni odbor, od te vesele vesti ganjen do neizrečene radosti, in čuteč vso svetost svoje dolžnosti, trudil se bo na vso moč, da se pri tej priliki živo izrazi nerazrušljiva privrženost, katero goji do prevzvišenega našega cesarja ljudstva vse naše Grofije, ter je sklenol, vporabiti vso skrb, da postane sprejem najsvetlejšega Gosta srčen in sljajen, kolikor to primorje njegove moči.

Prepričan, da se z njim združe vse občine, da bo s združenimi močmi prazniški sprejem živ izraz dostojnosti, slovesnosti in navdušenosti, vabi dež. odbor ondoto sl. županstvo, da nemudoma skliče starešin-

Podlistek.

Trst in okolica.

(Zgodovinske črtice, spisuje M. Skalovič.)

(Dalje.)

Izvrstni škof Rapicij (Rapič) po besedah ital. pisatelja Ughellija »cvet omikancev one dobe«, hotel je nek domači strankarski prepir poravnati, pa je pri obedu, ki se je bil v ono svrhu priredil, otrovan (l. 1573), še le 40 letni svet zapustil.

Se dandenes je pravljica, da so Benečani vprašali Tržačane, kaj jim storiti, da se jim sol ne osmradi, a ti so odgovorili, kakor jim je »stara baba« svetovala: »Pomolžite vse beneške muhe ter pokropite z onim mlekom svojo sol, pa se vam ne osmradi«. No, ta pravljica hoče reči, kakor sol se nikoli ne more osmradi, tako srd, nagajanje, zabavljanje in nasprotovanje sitnih Benečanov nikoli ni nehalo. »Vedno so trdili, da so oni gospodarji morja; sol pa se dela iz morske slane vode; kdor pa v jadranskem morju rabi vodo za sol, sega v benečanske pravice«. Zato so pošiljali svoje »fuste«, da so razdirale tržaške soline, posebno v Žavljah. Tam so imeli mnogi posestniki soline, pa tudi pri Skednji sta bila Tržačana: Briščak in Travnar l. 1524 svoje lastne soline napravila. L. 1578 so Benečani razdeljali one soline, in večkrat so jim pri tem delu tudi z njimi združeni Milavci (Muježani) pomagali. Po najdbi Amerike je moč Benečanov vidno hiral po sredozemnem morju, zato so si hoteli saj v jadranskem morju prejšnjo nadvlado prihraniti. Pa tudi tukaj so zadeli sedaj na nove upornike, ki se nikakor niso hoteli z lepa jim podati, — to so bili slovanski *Uskoki*: kristijani iz Bosne, ki so uskočili ali pobegnoli iz turških pokrajin na avstrijska tla, ter si v Senju močno trdnjavo napravili. S početka so

se bojevali s Turki, a k malu se privadilo morju, ter svojimi lagotnimi i brzimi ladjami napadajo več benečanske jadranske ladje. Benečani se pritožijo pri avstrijskem nadvojvodu Karolu, kateri je bil po smrti svojega očeta cesarja Ferdinanda (l. 1564) dobil upravo Štajerskega, Kranjskega, Koroškega, Goriškega, Trsta, Istre, Primorskega, Karol ukaže stvar preiskati in kolovodje roparskih Uskokov v pričo beneškega poslana v Senji obesiti, ter školo povrniti. Uskoki razljutani, ne da bi se ukrotili, nagajali so še veliko bolj Benečanom vsled one sramotne smrti svojih kolovodij, isto tako so Benečani jim odvrčali ter jim celo mesto Karlobag razorili. Zopet se Benečani pritožijo pri nastopniku Karloviem Ferdinandu (II), da bi Uskokom ostro zabranil pomorsko ropanje, ker pa je ob enem hotel imeti i za svoje polložne svobodnejše brodarenje po morju, zagotovi jim ukrotiti Uskoke, potem ko so Benečani v dogovorih l. 1612 i zahtevam Ferdinandovim se udali. Toda, ko so Uskoki umorili poveljnika avstrijske posadke v Senji grofa Rabatta, i po morji razsajali, napovedó Benečani vojno Avstrijem, ki je potem obema strankama mnogo novev in krvi stala. Po morju so divjali Uskoki ter seboj odpeljali beneško galéro (vojno ladjo), mornarje pobili in poveljnika Krsta Venier v Senji pri pojedini zadavili, srce mu iztrgali in ga pojedli. (Cambón: Porta orientale 1857. p. 86.) — nasproti pa vzamejo Benečani mesto Novi. (blizo Senja) posekajo brez usmiljenja moške in ženske, mlado in staro ter mesto požgó. Na suhem pa se sprimate avstrijska in beneška vojna pri Gradiški, in istodobno pri osapskej dolini blizu Žavelj. Tu je zapovedoval tržaškim vojakom stolnik Frankol stoječ na »dolgem bratu«, pri solinah v Stramarju so stali Benečani, kojim je bil poveljnik Fabij Gallo. Oddelek beneških čet napade tudi Trst, a ker je bil dobro utrjen in so ga cesarski vojaki hrabro branili, vrnejo se Benečani v Žavlje, kder so so-

Audijence bo cesar dajal: v sredo, 13. t. m. ob 10. uri dopoludne v Gorici; v petek, 15. t. m. ob 9 uri dopoludne v Pulji, in v ponedeljek, 18. t. m. v ne še določenej uri v Trstu. Kdor hoče iti k avdijenci, naj se vpiše pri dotičnih dvornih uradnikih v Gorici 10. v Pulji 12. in v Trstu 14. septembra.

V značajnosti je naše spasenje.

Noben narod se ne more povzlignoti, ako nema mnogo značajnih mož, in ako osobito njega voditelji niso skoz in skoz značajni ljudje.

Mnogo se pri nas Slovenceh govori o značajnosti in tirja se od ljudstva, posebno pa od ljudskih načelnikov in poslancev, da so trdnega, dobrega značaja. Ako hočemo sploh kacega pohvaliti, rečemo: »To je značajen mož«. S tem tudi ob enem izrekamo, da takemu možu smemo zaupati. S tem torej priznavamo, da je značajnost kaj potrebna lastnost v javnem in tudi privatnem življenju. Cim bolj je važno opravilo, tem bolj terjamo, da ima tisti to lastnost, komur zaupamo kak opravke. Ne bode torej odveč, ampak mi mislimo, da je celo potrebno, ako pretrajujemo prašanje: Kdo je značajen in kaj je značaj.

Značaj (po grško: karakter) pomenja v obče svoto znamenj in lastnosti, po katerih se ena stvar ali bitje od vseh drugih enakih stvari ali bitij razločuje. Ta pomen more se pa rabiti tudi na mrtve stvari; na priliko, na rastline, na izdelke, na čas in dobo itd.; kakor osobi prideta lastnost pa ima »značaj« pomen, da značajni človek mora določno vedeti, kaj hoče, in mora za to delati z vso močjo, trdnostjo, vse njegovo delovanje in hrepenjenje mora biti vedno obrneno proti enemu cilju, od kiterga ga ne more odvrniti nobena nevihta. A tudi slabi človek more biti na tak način značajen. A tak značaj brez moralne vrednosti, to je, ako ne teži za dobrim, lepim, človečanstvu koristnim, tak značaj je grd značaj, pravi značaj je le oni, ki dosledno in z vso močjo zasleduje človečanstvu koristne, blagodušne stvari. Da smo še bolj jasni, naj nam bode dovoljeno, značaj definirati še bolj po domače:

Kakor vse razne stvari, ima tudi vsak človek svoje posebne telesne in duševne bistvene lastnosti, po katerih se razlikuje od drugih, in takim posebnostim pravimo, da značijo človeka. Če hočemo tedaj kakemu človeku zaupati kako delo, kak važen opravke, gledamo v prvej vrsti na njegove duševne lastnosti in

linam mnogo kvara napravili. Kar nenadoma pridvi grof Volbenik (Vuk) Frankopan trsatski z Uskoki in drugimi cesarskimi vojaki, ter popolnem potolče Benečane, da se jih v nerednem begu le malo reši; sam Fabij je padel. Razsrjeni sklenejo se maščevati Benečani, ter pošljejo h koncu l. 1615 svoje vojne iz nedavno (1593) utaborjenega mesta Palmanova proti Soči h Gradiški, kder se je bil tudi grof Vuk Frankopan združil z avstrijsko vojno pod vrhovnim poveljništvom grofa Trautmannsdorfa. Napadali so se, pobijali, strahovito streljali, vasi požigali in polje pomandrali od je ine in druge strani brez zlatnega vspaha. Benečanski general Giustiniani in avstrijski general grof Trautmannsdorf sta bila mej žrtvami te vojske gradišćanske. Uže se je hotelo izstradano mesto podati, ko ga grof Maradas, nastopnik Trautmannsdorfa s živežem preskrbi. Ta ljuta vojna se konča z mirovno pogodbo, skleneno v Parizu v 6. dan sept. 1617, potrjeno v Madridu v 26. dan sept. 1617. Cesar Ferdinand II. se je v tej pogodbi zavezal, da nekaj nemških vojakov pošlje v Senj in roparske ladje Uskokov požge, a Benečani, da imajo pustiti prosto vožnjo po morju. »Do tega časa so hrepeneli Benečani vedno zdaj ta zdaj oni kos Slovenskega odtgati, kar bi bili brezdvomno dosegli, ako našim očetom ne bi bila oblast Avstrije dražja od beneške in njih roka čvrstejša od sile krivičnikov.« (Trdina s. c. p. 103.)

(Dalje prihodnjič.)

*) Poslednji grof Petač Adelm je umrl v Sežani l. 1817. Nagrobni kamen sredi sežanske župnijske cerkve se je viani pokril, da se napis ne zbrise. Znamenito listino (arhiv) grofov Petačev je hranil do predlanskem (1890) dedič posestnik D. v Sežani, a ko je umrl, prodal je sin v štacuno kot staro šaro vse one listine; pisatelj teh črtic je otel po naključju še 5 kil. onih listin.

na njegovo vedenje. Če potrebujemo le duševnih lastnosti, moramo človeka natanko opazovati, da se pripravimo ne samo, kake so njega dušne moči, temuč tudi, kako je njegovo srce, kaka je njegova volja, kakošni so njegovi nagibi, njegove strasti, itd. Dobro je vedeti, koliko je prirojenega v njem in kaj in koliko si je sam priboril po lastnej trdnosti, po svobodnem lastnem delovanju. Vse to skupaj ga znači in je njegov značaj v širokem pomenu besede. Značaj v ožjem pomenu obsega pa manj, in navadno pravimo, da je človek značajen, če je njegovo mišljenje in delovanje stanovitno in vedno dosledno, kakor smo uže zgoraj rekli in kakor značaj definirajo sploh učenjaki.

Če se to stalno mišljenje in delovanje ujema z moralno postavbo, to je s tem, kar je prav in dobro, pravimo, da je značaj dober in plemenit, če se pa ne ujema, potem rekamo, da je to slab, grd, hudoben značaj.

Brezznačajen pa je, kdor nema stanovitosti v mišljenju in delovanju, kateri se ni vadi in potrudil delati po stanovitnih pravilih, ravnati se po načelih, ampak kedor dela, kakor mu je drago, koristno, priležno, bodisi dobro ali slabo, in je vetrnjak bodisi vedoma, ali nevedoma. Značajnost v najožjem pomenu in kot vodilo je torej: stanovitno in neutrudljivo prizadevanje, da človek v vseh razmerah in položajih dela, kakor je po moralnej postavi prav in dobro. Naše ljudstvo pravi takemu človeku: mož beseda.

Po tem takim ima značajnost tri glavna znamenja: stanovitnost, delovanje in moralnost v namenu in v sredstvih. Ako niso vse te tri lastnosti zedinjene, ne more se govoriti o dobrem značaju. Zgodovina nas uči poznovati dokaj lepih in dokaj grdih značajev, ona je v tem obziru najboljša učiteljica. Mi vidimo na priliko, posebno v viharjih časih starega, srednjega in tudi novega veka dokaj takih značajev, kateri nas navdušujejo. Tako na priliko grški Sokrat, Diogenes, rimski bratje Grachi, ki so vse žrtvovali za poplavljanje stanja nižjega ljudstva, v največjem času irski narodni vodja O' Conel, ki je k ljubi hudim zaprekam, k ljubi temu, da so mu Angleži vsega ponujali, vendar ostal zvest borilec za ubogi svoj narod, katerega še denes Angleži bolj zaničujejo, nego pa nas Slovence najhujši ustavoverci, a ker mej Irci živi duh O' Conelov, (še le te dni so mu postavili hvaležni Irci v Dublinu krasen spomenik) zato je gotovo, da ta narod konečno zmaga nad angleško krutostjo. Koliko izvrstnih značajev so imeli Italijani, Nemci, Poljaki, Črnogorci, koliko rodoljubov teh narodov je rajše trpelo na životu in na duhu, nego da bi se bilo udalo njih značiju nasprotnim vodilom in delom. Če pa preišljujemo te moške in če opazujemo značajne može naših časov, vidimo, da izmed njih je želel in želi vsak svoje ideje in misli urediti, ker je o njihovej resnici prepričan; vidimo, da ga žene nek hud, živ nagib, paha je ga vedno k delovanju na istej črti. On se tega tudi pogumno loti, kajti neizmerno moč mu daje prepričanje, da prav in dobro dela, da se njegovo delovanje ujema z večnimi postavbami najvišje pameti.

Da, on celo žrtvuje vse svojemu prepričanju, če so omenjene kreposti v njem prav žive in veseli je le tedaj, če zmaga pravična stvar, akoprem mora čestokrat zraven sam poginoti. A taki značajni so občudovanja vredni junaki značajni. Iz tega pa vsak razvidi, ker izvira samo po sebi, da morejo le take velike, krepke duše kaj težavnega in veličanskega dognati. Če pa ti ne storijo nič, toliko manj morejo kaj zdatnega storiti omahljivi, veternjaki, polovičarji, ki so uže zadovoljni, če se jim vrže kaka kost. Zatoraj je trikrat srečna država ali narod, ki ima mnogo trdnih, in čistih značajev. Takih pa potrebuje vsak svobodni narod, če je res, da je svoboda pametna samodelalnost ljudstva. V takej deželi se imajo namreč državljan, nekoliko sami, nekoliko po izvoljenih poslancih lotiti prevažnih javnih opravil, in le takrat bodo ta opravila dobro opravljena, če se jih lotijo stanoviti, delalni, zvesti in vestni moške. — V absolutnej državi, v katerej vlada le samovladar, ne gleda se na značaje, celo mar jim ni zanje, ker tam ukazuje le on, a drugi morajo le slušati in molčati. Absolutizem ne odgaja značajev, noče prostovoljne, pametne delalnosti po lastnem prepričanju, ampak pokorščine, slepe udanosti, zato pokvarja ljudi, ki postajajo ovce brez lastne, krepke volje. Ako se pa v takej državi proglasi svoboda, potem je velika težava, kajti pravih značajev ni in ne more jih biti, ker država jih je poprej zatirala. Še zelo hujše je, ako so državljan ob enem mehkužni, kakor neke stranke v Trstu; ako dirjajo le po dobičku, pravice ne čislajo in jim denar vse velja. Potem ne more delalnost biti pametna in namesto prave, blagonosne svobode, odločuje in kraljuje denar!

Prav zato je bilo v Avstriji za vladanja ustavovercev, ki so imeli geslo: vse za denar (Alles für Gröndertheile) vse narobe; k sreči še, da je krona odstranila to zlo, ker drugače bi bilo šlo vse narazen pri najmanjšem viharju od zunaj. Ustavoverci so dokazali in pokazali, kaj je najgrša korupcija. A tudi sedanja poštna vlada ima še velike težave, še se ni odkrižala vseh onih nezdravih elementov, ki jedo na državnem životu, kakor rija; trebalo ho še saj 10 let poštnega dela, da se popravijo državne finance in da narodje dospje vse skozi do svojih pravic; tudi sedaj bi bilo še marsikaj očitati, ker spačenost je segala dosti predaleč v kri prebivalstva. A če se še le oziramo na naše tržaške razmere, kaj se nam pa tukaj pokaže?

(Konec prihodnjic.)

Tržaška razstava.

(Glavno poslopje št. 2.) (Dalje.) Na levi strani precej pri vnosu nahajamo mnogo male obrtnije, kakor so kinkaljerije, rezlarije, dela iz kosti, rogov itd. Jako lepe rezlarije iz raznega lesa je razstavil G. Emmert iz Argo, južne Tirolske; potem nahajamo lepe praktične rezlarije v izlozbi firme J. Faust iz Lisc na Moravskem; v tem oddelku je izlozila tudi po Slovenskem znana firma Ant. Lautmann in Comp. izvrstne biče, navadne in elegantne; ta firma ima svojo fabriko v Trstu in podružnico na Krasu, ter je ena najstarejših v Trstu; ona pošilja svoje izvrstne biče na vse kraje v Avstriji in tudi na inostransko. — Prav tako je razstavila tržaška firma V. A. Pfeifer lepe glavničke in druge različne izdelke iz rožnine. Omeniti moramo tudi firme J. W. Dann iz Trsta; ona je razstavila kaj izvrstne predmete lastne fabrike, kakor so metlje, krtače, iz raznih surovin, potem izdelkov iz žime, pletenice iz vrbe in indijskega štaba in druge enake stvari, ki so vse elegantne, prav dobrega okusa in po ceni. — Firma D. Neurath na Dunaji je razstavila prav lepo izdelane tase in drugo hišno posodo iz kositarja, pa lepo lakirane, prelepe so slike na teh posodah in pa stanovitni lak; ta firma izvaža prav mnogo na Jutrovo. Firma Jos. Vukasnovich iz Beča je razstavila krasna znamenja, embleme, in druge enake predmete za okrasje, vse iz bronza in emajla; za grbe, rede, medalje moremo priporočiti to firmo, posebno zdaj, ko v Trstu zopet nekatero luknje frankov zijajo po dežju. — Kedor hoče videti prekrasnih klobukov, čapki in družoga lišpa za uradnike in oficirje, ta naj si ogleda po firmi Joh. Blazinič in sinovi iz Beča razstavljene klobuke, sablje, meče in druge enake predmete; takih reči naši tržaški posamentirarji ne znajo izdelovati. — Firma W. Schneider iz Prage je razstavila monograme iz različne kovine za hišno rabo, namreč za zaznamovanje perila, papirja itd., vse prav lepo in okusno. Omeniti nam je tudi firma G. Weiss iz Trsta, katere je razstavila krasne lule in druge predmete iz morske pene in ambre. Prijateljem lul in bokinov priporočamo tudi izložbo firme G. Wilfort iz Beča. — Kaj posebno krasnega je ona podoba bas-relief iz javorjevega lesa, predstavljajoča vero kot tolažiteljico pravice. To je kaj izvrstno delo, mojstersko rezljanje. Razstavil je ta okvir Ant. Sucharda iz Nove Pake na Češkem. — Novotny Franc iz Beča je razstavil praktične in lepo delane portemonajes, mošnje, tabakire, portfelje in druge take malenkosti iz irhovine in bronza.

Mayer Ignacij iz Breitensee pri Dunaji je razstavil iz takozvanega celulojda izdelane razne prekrasne predmete, celo kroglice za biljard, posebno pa lepe stvari za ženski lišp. — V galanterijskih predmetih je na vrhuncu firma August Klein iz Beča. V tem oddelku nahajamo tudi omena vredno delo Ignacija Knafelc iz Ljubljane; to delo predstavlja na velikem okviru Ljubljano, kakoršna je bila pred 200 leti, 1681; to delo ne bi bilo nič posebnega, a občudovati je način, kako je to narejeno, namreč iz barvane slame vdelano v les, tako, da vam izgleda, kakor mozalk. Občudovati je pri tem delu veliko potrpežljivost.

Risarje bode interesirala tudi izložba firme Clemens Wirtensohn z Dunaja, katere je razstavila mašince, s pomočjo katerih more risar vsako fotografijo prenesti povečevalno, in zopet vsako veliko sliko pomanjšati, mašina je kaj prirosta, a praktična. Mnogo bi bilo še omena vredno v tem oddelku, a nekaj moramo prepustiti tudi obiskovalcem samim.

Kar se tiče galanterij iz raznih kožnin, bronza, potem lepih in praktičnih rezlarij, moramo priznati, da je ta obrtnija v Beču najbolj razvita. Pred letom 1860 so vse te malenkosti dohajale še iz Pariza in sploh Francoskega v Avstrijo, domača naša obrtnija ni imela skoraj nič tako lepo, fino in okusno izdelanega, kakor Francoska, zatorej ni mogla konkurirati sè zadnjo, a uže leta 1873 so na dunajski razstavi Dunajčani tu in tam še lepše stvari razstavili, nego Francoske, od tistega časa do danes pa so gotovo še zdatno napredovali, tako sicer, da zdaj uže ne potrebujemo skoro nič več francoskih galanterij in kinkalij; vsega imamo zadosti in še celo za izvoz. Dunajčani izvažajo vsako leto velikanske množine kinkalij skoz Trst v jutrove dežele in celo v Italijo. Moramo reči, da so gledé okusa in cene uže dosegli Francoze ti naši Dunajčani. A živi pa tudi skoraj polovica Dunaja ob tem kruhu. To je sreča za Dunaj, ker namesto, da bi šel denar v inostransko, prihaja dosti inostranskega denarja na Dunaj.

Kar se tiče igrač in drugih bolj debelih rezlarij, znano je, da se največ tega blaga izdeluje na Češkem v visokih hribih na saksonskeji in pruskeji meji, potem v salzburških hribih in v Tirolah. To je sploh obrtnija za bribovce; a vendar je ta avstrijska obrtnija tolika in tako zdatna, da živi cele okraje in da izdeluje zadostno za vso Avstrijo in prav mnogo tudi za izvoz. Avstrijske igrače gredo skoz Trst po vsej Levantii, v Italijo, v izhodno Indijo in sploh skoro po vsej Aziji. Kar se pa tiče finejših igrač, posebno podučevalnih in družabnih iger, so pa zopet Dunajčani prvi.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni zbor se skliče še le meseca novembra, poprej to ni mogoče, ker še le 26. t. m. začne zborovati več deželnih zborov, potem še le pa delegacije, katere bodo letos zborovale v Peštu.

Minister Prazak se zdaj mudi v Pragi, kder ga v narodnih krogih prav srčno sprejemajo, kar ustavoverce strašno jezli.

Iz dobrega vira se poroča, da se zakon o volilnej predruščbi v državni zbor potrdi in razglasi, predno se skliče državni zbor. Vlada državnega zbora ne misli razpustiti, da ne trpi škode delo na gospodarskem polju; ako bi pa v prihodnjem zasedanju nastali viharji in vspešno delovanje ovirali, potem pa se vlada obrne na ljudstvo in razpiše nove volitve.

Avstrijsko srbska trgovinska pogodba je stopila 4. t. m. v moč, vsled tega je tudi nenala sodnja pravica avstrijskih konsultov v srbskem kraljestvu.

Nemška iredenta zdaj na vso moč ščuje delalce zoper vlado ter jim natvezuje laž, da vlada hoče oklicati obsedni stan, da bo lažje delalce v brzdah držala.

Na Štajerskem rogovili judenburški župan zoper značajnega moža, državnega poslanca, barona Walterskirchen. Dobil je smradljivo svojo nalogo od dunajskih nemških iredentarjev, da ščuje zoper njega ter mu nezaupnice pošilja. A mož sam sebe smeši, ker še vreden ni, da Walterskirchnu remena od čevljev odveže. Če kde, velja o njem bajka o žabi in volu.

V češkem veleposestov bode te dni šest volitev v deželni in ena volitev v državni zbor. Znamenja kažejo, da zmorejo Čehi tudi pri volitvah v deželni zbor, v katerem sedé zdaj samo ustavoverski veleposestniki. Tempora mutantur.

Is egornjeogrskih županij selijo se tako v Ameriko, da uže doma manjka delalcev za kmetijstvo. Da se temu v okom pride, vložilo je društvo za deželno obdelavo do ministrstva prošnjo, v katerej stavi nasvete, kakoršni bi pomagali prebivalstvu na gorenjem Ogrskem, in potem bi nenala tudi izseljevanje. Svetujejo pa: obdelovanje državnega zemljišča, zboljšanje zemljišč, podporo domačemu obrtu, potem pa strogih ukazov zoper oderuhe in agente, ki vabijo ljudstvo na izseljenje. — Slovenec temu prav dobro pristavlja: Čudno, da visoki gospodje ne vidijo vzroka, zakaj ljudje silijo iz dežele, saj so vendar tako blizu; zaslužka ni, davki so preveliki, ljudstvo oderuhom v pesti, in to zarad prvih dveh vzrokov, zato si mislijo pomagati z izseljevanjem, kar je uže vendar najskrajna pot. Na Ogrskem pristopa pa še k temu posilno pomadjarjevanje; Slovaki se ne smejo duševno ganiti, uže je vlada za njimi ter jih dolži panslavizma, gimnazije prepoveduje, literarna društva razpušča, rodoljubne mladeniče iz šol izključuje. Potem pa se gospodje čudijo, zakaj se ljudje izseljujejo.

Vnanje dežele.

Na Srbskem ste vladna i narodna stranka v največjem nasprotstvu. Mej tem, ko prva goji prijateljstvo z Avstrijo i Nemčijo ter na Rusijo mrzi, drži se druga popolnoma nasprotno politike. Organ te stranke »Srbska Nezavisnost« pravi, da ima narodno kraljestvo le tedaj svojo opravičenost, ako se poteza za osvobodjenje vseh poltačenih srbskih plemen i teži na to, da se zopet ustanovi država cara Dušana silnega. Ker je Avstro-Ogerska sovražnica tej ideji, zato srbska kraljevina ne more biti njena zaveznica. Balkanski poluotok bode k malu pozorišče velikih bojev, ker egiptovsko prašanje dovede k rešitvi tudi balkansko prašanje; da se pa to prašanje ugodno reši, treba Srbiji take vlade, katerej je geslo: Balkan balkanskim narodom! Srbija mora složno delati z ruskimi politikami da potisne Avstrijo od balkanskega poluotoka, ako tako ne bo delala, morala bo sama propasti.

Ruski cesar je svojemu naslovu pridejal tudi priimek »gosudar Turkestansky« v Turkestan obsega tri milijone [ ] vrst, ima 5 milijonov ljudi, in obsega okraje »Sedmirečenski« (sedem rek), Sir Daria in Fr-gana, staro Hirkanijo. Generalni gubernator je prvi osvoboditelj dežele general Crajev. Njemu na strani so 3 vojaški gubernatorji Kolpakovski, ki varuje meje proti Kitajskemu, potem Trocky in Abranov.

Na Irskem razburjenost vedno raste. Redarstvo se je sicer večidel zopet vpokojilo in v službo stopilo, ali miru vendar ni. V Dublinu je bila po noči od 2. na 3. t. m. prava rabuka. Ljudstvo je vojake kamenalo, vojaki pa so mej ljudstvo streljali i mnogo osov ranili, ter veliko jih tudi zaprli. — Angleška ima v zadnjih letih skoraj v vseh krajih prostranih svojih posestev skoraj toliko krvavega posla, kakor ga je imelo rimsko cesarstvo pred propadom.

Vojaška pogodba mej angleško i turško vlado za stran vojevanja v Egiptu je bila uže sklenena, a zopet se je vse razdrlo. Iz te moke tedaj ne bo kruha in kaže se, da bodo turške mule prej Reno pile, nego turške čete na Arabijevo vojsko streljale.

V Aleksandrijo se tujei zopet zelo vračajo, če tudi se jim svetuje, naj se nikan ne prenačijo. 3. t. m. zjutraj pa je vstal tam grozen strah, ker so pri-toki sladke vode nanaglomali vsahnoli, in misli se, da je Arabi paša vodo drugam napeljal.

Egiptovski namestni kralj pošilja k beduinskim glavarjem prijatelje, kateri se prizadevajo za to, da ti glavarji zapuste Arabi pašo in se kralju podvržejo; uspeha do zdaj ni videti.

Po zadnjih poročilih iz Egipta se Arabi Kasa-žem ni umaknol, ampak vtaborjen je prav blizu Kasa-sina in Beduini se vsak dan bijejo z bengališko konjico.

V Egiptu angleška vojska ne napreduje tako, kakor so Angleži sploh pričakovali. Generala Wol-seleya je napadel strah, da bi se mu utegnolo slabo goditi, ako napade glavni stan Arabi paše, ki se je neki dobro utrdil, ter ima precej močno vojsko. Wolseley telegrafira dan na dan v London, naj mu pošljó pomoči, in angleška vlada si tudi prizadeva, da mu po mogočnosti streže, a Angleška nema vo-jakov v izobilju, i zato mu zdatne pomoči tudi ne bo mogla poslati. Angleška poročila o vojni so tudi popolnoma nasprotna onim, ki dohajajo iz Carigrada, poslednja trdó, da so bili Angleži uže večkrat tepeni. Tuđi o Arabi paši se raznašajo zelo različne sodbe, od ene srrani se čuje, da je nezmožen trinog, drugi pa ga hvalijo. Francoski inženir Leseps, ki dobro i mej Evropeci morebiti najbolje pozna njega

*) Dobro bi bilo, da bi se porodil tudi nam Slovincem kak dober »Pintarh«, kateri bi risal našemu narodu značajne prvih mož vseh časov v posebnem delu. Uredn.

in egiptovske razmere, ker on, sueškega prokopa izvršitelj, govori o Arabiju pohvalno in pravi, da mora priznati, da je on edini, če tudi ga barbarja imenujejo, ki je spoštoval neutralnost prokopa in da se je le njemu zavaliti, da je kanal ostal odprt la-dijam vseh narodov.

Dopisi.

Iz Barkovlj, 4. septembra.

(*Novi barkovljanski godci. — Cesarjev prihod v Trst.*) Včeraj je imela naša vas šagro (domač somen). Prišlo je obilo ljudstva iz vse tržaške okolice, posebno zavolj naših novih barkovljanskih godcev. Po le pet mesecev dvakrat na teden trajajočem učenju so se dosti dobro izvežbali. Pomisliti je treba, da so ti sami delalci, koji se ves dan z delom ukvarjajo, po noči pa skoro vsak večer do 2. po polnoči učé. To more prenašati le naša zdrava slovenska kri. Žal, da niso utegnoli dozdat nobene narodne se naučiti. Zvečer, ko so odhajaje s plesa mej spuščanjem raket in bengaličnih ognjev v krčmi »Pri društvu« svirali cesarsko himno, zadonel je iz stotin grl tako gromovit »živio-klic, da se je zemlja tresla. — Kar se tiče cesarjevega prihoda, ki ima iti skoz našo vas, zbirajo se tukaj možje, koji utegnejo pripraviti sljajen sprejem. Nekateri pravijo, kakor tudi jaz mislim, naj bi se tega sprejema vdeležila vsa okolica v narodnej obleki. Tukaj imamo izvrstne pevce, domačo, novo godbo, in tudi može, ki se brigajo za to čisto stvar. Sedaj lahko z domačimi močmi privedimo primerno čast svojemu carju. Le želeži je, da bi se ta vst vesničila. Potem moremo pokazati mi zatirani Slovani, da smo še tukaj, da nas ni še zatrla »Iredenta«, da znamo čislati svoj narod in carja. Jaz mislim, naj bi bilo društvo »Edinost« glavni stebler tega izvrstnega nasveta.

Domobranec.

Iz osapske občine, 1. septembra.

Neljubo je nam Osapcem, da smo prisiljeni, po tej poti si razjasniti iskati v naših gmotnih zadevah. Znano je, da spada Osapo pod županijo Dolino, kamor se stekajo tudi naši denarstveni viri; nič pa nam ni znano, kam in kako se uporabljajo naše svote, katere so istinito premoženje in dohodki osapske podžupanije. Tu nam bode dovoljeno, omeniti nekaterih glavnih svot, o katerih še danes ni znan račun, akoprav je sedanje županstvo uže več mesecev nad postavna tri leta na krmilu. Kaj je temu uzrok, da se ne razpišejo volitve? da se ne predloži račun?

Štrena mora biti zelo zamotana, ker se jej konca ne more najti. Kdo nas bo karal, ako vprašamo: Kam ste porabili 400 gold. za posekani gozd? katero luknjo ste zamašili z enoletnim lovskim odplačilom 115 gold.? Kam ste potrosili benečansko bratovščino za šolo in uboge od celih treh let?

Ako osapska cerkev natanko ob svojem času svojo tretjino prejme, zakaj pa šola in ubogi ne? Kaj ne, da pri cerkvi je drug mož, ki se ne dá po zobeh dregati. Le nad ubozega kmeta imate dovolj poguma, da ga tlačite in odirate, tako, da si ubožeč ne vé pomagati ni na desno, ni na levo. Pa vsake stvari je enkrat konec; tudi našega potrpenja je z denašnjim dnevom konec. Nam je vse jedno, naj županije, kdor koli si bodi, ali na prste bodedo od sedaj naprej vsacemu županu gledali, ker take brezobzirnosti smo do grla siti. Naj se na nas ne huduje gospod župan, saj do danes smo govorili še v rokovnicah. Pripravljeni smo pa, od zdaj krepko po resnici in pravici seči.

Pred vsem pa tirjamo s postavnimi pobotnicami podkovani račun, in sicer v kratkem času, predno odložite županski jarem.

Več osapskih občinarjev.

V Tolminu, 4. septembra.

Presvitli cesar pride dne 12. t. m. ob 11. uri v Tolmin, tukaj se bode mudil do 2. ure popoldne in se potem odpelje v Gorico. Ta dogodek šteje si Tolmin kot najsrečnejši, posebno zato, ker je odstranjen na vseh straneh od državnih cest, in izvolil si je vendar Nj. Veličanstvo, naš cesar, Tolmin ogledati.

Zajutrkoval bode v Tolminu v gostilni pri gosp. Devetaku.

Planina, 1. septembra 1882.

(*Temeljni kamen.*) Danes mi je zablježiti slavnost, koje se bode spominjal pri nas rod za rod, a je tudi priprostemu stanu zanimiva.

Uže pred leti je sprožil naš velečenjeni gospod župnik Franc Rihar misel, da bi na hribečku poleg planinskega trga zidali cerkvico. Stvar je bila nekoliko mlačno sprejeta. To se vé da, največ so zakrivilé naše denarne razmere to mlačnost; kajti vesoljni prihodek je jako pičel. Po neutrudljivem prizadevanji in spodbuji omenjenega gospoda je pričela stvarna misel napredovati; in ker so se nenadno nekotji blagodušni darovi zagotovili, — urno je bilo zdaj vse v redu. Žrtve boje še trebalo — a trdna volja vse zapreke premaga; prihihi še kaka »dobra roka«, razvozlja tiste vozlje pri zadržnjeni mošnji — in privale se »okrogli«, da bode kaj!

Pričelo se je delo. Najprej so se razkopali še iz stare dobe obstoječe razvaline kapelice. Pri tem so našli mnogo kosti tukaj nad sto let v miru počiva-jočih. Nobeden tukajšnjih domačinov ni vedel, da je tu bilo pokopališče. Ako bi naše znane »jezičnice« o tem bile prej kaj znale in vedele, — vsaj na »kvaterne dneve«, bilo bi tukaj strašilo. — Vredno bi bilo, stvar natančno preiskati in poizvedeti, o kojej dobi so tu pokopavali. Tudi, kolikor je mogoče, naj bi se dalo še stoječe staro zidovje in tlak neke danje kapelice preiskati in prekopati, da bi se našla jedna ali druga starina, koja ima za naše kraje zanimiv zgodovinski pomen; potem bode za vselej prepreženo in prepozno.

Dovoljujem si, slavnost na tanko popisati, kajti na kmetih tako malo kedaj obhajamo in mnogim je neznana. Gospod župnik je povabil gospoda župana in druge občane v poslopje župe. Tamkej se na pergamentu krasno pisane zgodovinske črtice o zadevej pričete cerkvice čitajo, pečati župe, županije in kneza Windischgrätz-a (kakor patrona cerkve), in dotični podpisi se zagotovijo in se tudi drugi pričujoči podpišejo. Na to se pismo, in z njim razni denarji in svetinje z letno številko 1882 v kositrno pušico zapró. Napolitjo se došli zdaj na hribeček, in tja prisedši, prične se blagoslovenje in petje z navzočnostjo mnogega občinstva, mej pokom in gromom možnarjev; — po obstoječej šegi se pušica v votlino temeljnega kamena zapre, vzida in slavnost je dovršena. Potem peljeta gospod župnik in naš vrli, narodno neomahljivi gospod župan, Anton Kovšca, povabljeni na »pene«. Tu se napravijo razne napitnice in govori gospodom, koji imajo največje zaslug o tem zidanju.

Dodam uže omenjeno na papirju iz kože pisano, zanimivo pismo, koje po več sto in sto letih, ali celó nikdar več sveta ne zagleda. Glasi se: »V spomin stavbe votivne cerkvice Sv. Duha.« — Na hribu sv. Duha, v dobi Valvazorja imenovanem »Leševi hrib«, stala je uže tedaj kapelica posvečena sv. Duhu. Koncem 18. stoletja (1797.) se je še maševalo v njej, začetkom 19. stoletja pa se je jela opuščati in postala je razvalina. — V Planinskej dolini, pozneje pogostoma obiskanej po povodnji (največje so bile v letih 1804, 1845, 1850, 1873, 1875/6 in 1879) in kobilicah nastal je prigovor: »Kar ni cerkve sv. Duha, ni v Planini nič več kruha.« — V odvrnitev prihodnjih nadlog in v dosego obilnejšega blagoslova Božjega sklenili so farani Planinski na prejšnjem prostoru zopet postaviti cerkvico, in v to svrhu nabrali so se prostovoljni doneski. Posebnih zaslug so si razven patrona stekli g. Anton Možek z blagodušnim darom 1500 gold., in gosp. Franc Kovšca z vsestranskim pospeševanjem. — Temeljni kamen se je blagoslovil in vložil 31. avgusta 1882. — Sv. Cerkvi prestoluje Sv. Oče papež Leo XIII. Avstrijskej državi Njega Veličanstvo cesar Fran Josip I. Vlado-kuje škof Ivan Zlatoust Pogačar, deželni Kranjskej predsedsa dvorni svetovalec Andrej Winkler.

Konečno: Siava te slavnosti učiniteljem, koji so se trudili in pripomogli, da bode na prijaznem hribečku stala jako krasna cerkvica in naš kraj lepšala. Ob shodih na velikega in malega Šmarna dan bode potovalo mimo nje na tisoče romarjev iz daljnih krajev, koji obiskujejo uže iz davnih časov slavno znano cerkev Matere Božje na gori. Planinci, pokazali ste, da trdna volja vse zapreke premaga. Vesela je nada, da se bodele tudi v narodnej zadevi z jednaki močmi trudili in za »Narod« borili in bode naš priprosti stan tudi za napredek vstrajno delaven in to, ako treba, očitno kazal. Tudi narodna stvar je sveta! Naše staro slovensko geslo to tirja:

Vse za vero! dom! in car!

—sl.—

Iz Metlike, 29. avgusta.

(*Požar letina.*) Danes o zdravej Mariji sm. začuli strašen glas: Gori, gori na Kolpi pri Staniču. To je pri metliškem mostu, četrt ure hoda od Metlike. Predno je minolo polu ure, bili so metliški ognjegasci na mestu z dvema brizgalnicama, in vendar, čudno! če tudi na reki Kolpi, vendar vode ni bilo, ker ni bilo človeka, da bi jo bil donasal, k sreči je bila na dvorišči gnojnica in en kal; a ta kalna voda je nazadnje cevi tako zamašila, da so bile kakor klobase in ste brizgalnici odpovedali; vendar bi bilo vžlic Kolpe vse zgorelo, da ni bilo te vode. Bližnja graščina je dobila glas, naj pride na pomoč, a ni bilo ni vozov, ni hlapcev ni dekel; sam graščak se je pripeljal gledat, a za gašenje ni storil nič; tudi dve bližnji vasi ste zijale prodajale, da bi pomagale in posodo za vode dule, to jima ni na misel prišlo, le metliške deklice so se jako vro vedle, ne tako pa nekateri gozdnarji iz hrvatskih gozdov. Pohvaliti pa moram žandarje.

Škode je od 4000—6000 gld. ker je zgorelo 5 poslopij in okoli 2000 centov krme, nekotni tudi 3 bankovi po 100 gld., ker jih je imel shranjene na hlevu; živino so oteli.

Vreme nam nagaja, krompir gnjlje, a drugo, hvala Bogu, ne bo slabo; sadja bo po nekih krajih malo, le jabelk povsod obilo.

Domače in razne vesti.

Proslavljenje. Cesar je podelil načelniku tržaškega veteranskega društva, g. Räcke-ju, za njegovo neustrašeno vedenje dne 2. avgusta pri atentatu z bombo red železne krone.

Razstava. Zadnje nedeljo je ponedeljek so bili v razstavi ogerski gostje, vseh skupaj 202. Imeli so mej sabo tudi lastne poročevalce, ki razstavo in slavnosti po ogerskem duhu popisujejo. Domačim poročevalcem pa se je prepovedala vdeležba slavnosti. Mi te naredbe sicer ne moremo odobravati, a zamolčati pa tudi ne moremo, da so mej poročevalci nekateri silno sitni i nestrpljivi ljudje. — Zadnje nedeljo so se prostori v razstavi prvkrat z električnimi lučmi razsvetlili. — *V razstavo* pošljejo sadje tudi Stajerci. Grof Henrik Attems posreduje to stvar in želi, da mu dotični sadjarji kakor hitro mogoče naznanijo pošiljate ter jih 20. septembra odpravijo v Trst. Razstavino plati avstrijsko sadjarsko društvo in vožnja se na polovico zniža. — Nadvojvoda Ljudevit Viktor je zadnji ponedeljek razstavo incognito obiskoval in več reči nakupil, spoznali so ga še le, ko je bil uže v poslopji št. 1. — Z Madjari h krati so bili zadnje nedeljo tudi dunajski obrtniki v razstavi; sploh je Trst postal zelo živ, ker vsak dan več tujcev dohaja; veselí nas posebno, da je mej obiskovalci zelo veliko Slovencev, kar kaže za njihovo vzbujenost in mar-

ljivost. — Zadnje nedeljo je razstavo okoli 10.000 osob obiskalo.

Bombi se zdaj malo več govori; le v onih dveh, kateri so dobili na Lloydovem parniku, raznesel se je čuden glas, da ste bili napoljeni — s fižolom! Mi tega se vé da ne vemo, ali je kaj resnice na tem, ali nič; najbrže je, sicer dovtipna šala, ki pa vendar ni na pravem mestu. Znano je, da ste se oni dve bombi dali v preiskavo topničarjem, a doslej še ni nobenega poročila, kaj so našli v njih, in zato bi človek res veroval, da je bil — fižol! Vlastnika tiskarnice »Mortera« so v saboto izpustili iz zavora, ker mu niso mogli nič dokazati in je državni pravdnik zatožbo preklical. Zaprlí pa so Fr. Giral-di-ja, koncipijenta odvjetnika Angelija in kakor se pripoveduje, pri preiskavi v njegovem stanovanji našli take reči, ki zapor opravičujejo.

Blagoslovenje zastave delalskega društva »L'Unione operaia«, kateremu so bili Lahoni ukradli zastavo, vršilo se je prav sijajno v nedeljo v gledališču »Politeama Rossetti«. Navzočih je bilo nad 3000 ljudi, zastopana so bila ta-le društva: veteransko, fakijsko, slovensko delalsko podporno, nemško telovadno, lekarniško in še par drugih. Botra je bila Nj. ekselencia namestnik, baronica Pretis, nazoč je bil tudi Nj. eks. namestnik sam in videli smo v ložah vse više uradnike in mnogo prvih gospodov tržaških. Vsa ceremonija je bila priprosta, a lepa in je napravila lep vtisk. Posebno pohvaliti moramo govor predsednika, mož je govoril navdušeno in prepričevalno; ves govor je bil navdušen patrijotizmom in geslo govora: »vse za Avstrijo«. Morate si misliti, da je občinstvo temu govoru pritrjevalo z »Bravo« in »Evviva« klici in da je konečno nastal prav vihar. Pohvaliti moramo tudi malo deklamovalko Anetto Roncalli, ki je tako navdušeno pozdravljala društveno zastavo, da je poslušalce kar očarala, in morala ponoviti deklamacijo. Tudi pevci so se dobro držali in so morali zadnje pesen, v katero je bil vpleten tudi »Evviva San Giusto« ponavljati. Omeniti moramo, da so bile družice tudi nekatere okoličanke v prelepi narodnej obleki, in da so jih posebno odlikovali, kar kaže, da to društvo hoče živeti v prijaznosti z nami. Po končanej slavnosti je odšlo društvo z godbo in razvito zastavo v društvene prostore, kar e privabilo občinstva na tisoče. Bila je to primerna patrijotična demonstracija. Zvečer je bila veselica pri »Monte verde«, katero je obiskal tudi gospod namestnik. Vse se je prav lepo izvršilo, vsled česar moremo odhodu novega društva le čestitati. »La bravura di certo partito ha giovato poco«.

Spomenik rajncemu tržaškemu škofu dr. J. Legatu se je zadnje nedeljo odkril v Naklem, rojstnem njegovem kraju.

† **G. Janez Užnik**, profesor na c. k. višjeji realki v Trstu, umrl je v cvetu let po dolgej bolezní na pljučih, 31. avgusta na svojem domu pri sv. Stefanu v Ziljskej dolini. Rajniki je učil kemijo in slovensščino. Bil je izboren katoličan in narodnjak, ter tako plemenitega značaja, da smo ga vsi visoko spoštovali. Bodi mu zemljica lubka!

Tržaška firma Manos et Comp. je sklenola z deželno vlado v Škodri pogodbo, po kateri ima obrežje škodrskega jezera vrediti in luko tam napraviti. Za to delo dobi 4.500.000 frankov.

Iz Krasa nam pišejo: Velikanske priprave delajo uže zdaj občine Sežana, Divača, Nabrežina za sijajno sprejetje cesarja. V Sežani bodo cesarja čakali zastopniki, župani in možje vsega Krasa. V Hrpeljah pa dela g. Ant. Dejak, naš poslanec, uže zdaj priprave, tam cesarja sprejme godba 60 mož, vse bo v diki, zastavah, — sploh vse je na nogah, da cesarju pokaže, kako udano mu je slovensko ljudstvo na Primorskem.

Poreški deželni zbor je bil 2. t. m. s »živio-klici na cesarja zaključen, ko je vsakoletna navadna dela izvršil. Omeniti imamo le še tega-le predloga: vlada je naprošena, naj dela na to, da se vsak vtorek iz Trsta v Dalmacijo odpluvajoči parnik, kakor poprej, tja in nazaj ustavi v Malem Lošinu, i naj se napravi primerna in hitrejša poštna zveza po suhem mej Trstom, Pazinom in Porečem, ter uredi poštna služba na istrskej državnej železnici tako, da se napravi v Divači zveza z vlakom, ki se vozi zvečer iz Trsta na Dunaj.

Kedo je hušji, žid ali karnjeli? Ko je enkrat škof v nekem kraju v Istri na vizitaciji, tožili so mu, da je revščina in da sploh po Istri vlada oderuštvo. — A škof odgovori nekemu županu: Saj v Istri vendar nemate židov. Župan pa prav ponižno odvrne: »Hvala Bogu, nemamo jih ne, a zato imamo Karnjete, kateri vrenejo vse žide.«

Iz Čičarije se nam piše: V št. 44 »Ed.« iz »Adrije« posneta opazka je gledé števila prebivalcev do kraja napačna. V Podgradskem sodn. okraju so 3 vel. občine: Podgrad z 6375, Materija z 5218 (ne 6382) in Jelšane z 3843 (ne 7075) prebivalci. V dopolnitev poročila treba omeniti, da uže precej dolgo tudi v Podgrajskej občini z 6875 prebivalci ni zdravnika, a lekarne nikdar bilo ni. Bil je sicer zdravnik, plačan samo od P. občine, a rabljen od vseh 3. Zarad preteškega bremena je občina to službo opustila in glavarstvo dela na to, da bi ga vse 3 plačale. Protivite pa se ostali 2, posebno M. in stvar se strašno zavlačuje, a zdravniška pomoč je, posebno ker se vrsti epidemija za epidemijo, zelo potrebna. Enako zanemarjeni smo Slovenci tudi v drugih obzirih: šolah, kmetijstvu itd., kakor je tudi pisatelj članka o »gozdnih razmerah v Čičariji« uže poudarjal.

Birmanje na Goriškem bo: 11. sept. v Fiumicelu, 12. v Ogleji, 13. v Cervinjanu, 14. v Rudi, 24. v Tržiči (Monfalcone), 25. v Ronkih in 26. sept. pri Sv. Petru ob Soči.

Kranjski deželni zbor se je 4. t. m. odprl. Narodni poslanci niso izostali, kakor se je mislilo v nekaterih krogih. Deželni glavar je naznanil,

da je cesar potrdil svečanosti, katere se napravijo pri obhajanju šeststoletnice združenja kranjske dežele s habsburško hišo, in zagotovil, da se svečanosti sam blagovolji vdeležiti. To veselo naznanilo se je sprejelo s trikratnim živoklicem. Zoper volitev poslanca *Vestenečka* v finančni odsek so se narodni poslanci zavarovali s tem, da sami niso hoteli sprejeti volitev v ta odsek.

Ljubljanski mestni zbor je v seji 1. t. m. sklenol, da ima biti učni jezik v mestnih šolah slovenski jezik, nemščina pa učni predmet počenši s tretjim razredom ljudskih šol z slovenskim učnim jezikom. — Tako je prav!

6 Metelkovih daril po 42 gld. je razpisanih. Ljudskih šol učitelji na Kranjskem, ki se odlikujejo v pravosti, marljivosti, v slovenščini in sadjarstvu, naj vložijo prošnje do 4. oktobra t. l. kranjske deželne vladi po predpisanem potu.

Slavnemu c. k. poštnemu vodstvu. Iz Motnika se nam piše: Tukaj Vam pošiljam zavitek »Edinosti« od 41. št., katere številka je bila, kakor vidite, 23. minolega meseca v Trstu na pošto dana, došla pa je v Motnik 23. — 42. in 43. št. pa še do danes ni. — To ni nikakor za slavno pošto pošteno, da ima v službi tako nemarne uradnike, da nam niti slovenskih časnikov v pravem času ne privoščijo; skoraj si moramo misliti, da so irendentariji, ali pa »fakeljozni«. Mi smo uže večkrat tožili, kako nemarno dela pošta z našim listom, ali zabadava. Ako se te napake ne odpravijo, pošljemo z dokazi utrjeno pritožbo trgovinskemu ministerstvu.

Saleška čitalnica se je zadnje nedelje slovesno odprla. Svečanosti se je vdeležil tudi »Savinjski Sokol«.

Cesar Franc Jožef I. To je naslov knjižice, ki je prišla uže predlagjskim na svetlo in opisuje vso cesarsko obitelj v lepej gladke slovenščini. Knjižica ima sedem prav ličnih podob in je namenjena slovenskej mladini in prostemu ljudstvu, da se pouči o življenju in delovanju našega presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Ker hosta Njiju Veličanstvo cesar in cesarica v kratkem potovala po našem Primorju, zatorej omenjamo to knjižico, ker je posebno pripravna, da se deli šolskej mladini, pa tudi odraslim ljudem v spomin in poučenje. Kdor koli premore, naj si kupi nekoliko teh knjižic in jih razdeli o priložnosti popotovanja Njiju Veličanstev presvitlega cesarja in cesarice mej našo slovensko mladino in prosto ljudstvo. *Knjižica se dobiva pri knjigotržci Giuntini-ju v Ljubljani in velja 10 kr. Dvanajst istiskov skupaj velja 1 gld.*

„**Triester Tagblatt**“ odgovarja predsedništvo delalskega podpornega društva na njegov napad v današnjem listu to le: Odbor je v javnej seji dne 2. t. m. odgovoril blagoslovenje zastave na 24. t. m. in sicer z vsami glasovi proti nemu. Glavni uzrok je bil prihod Nj. veličanstva dne 17. t. m., za katerega odbor ni mogel znati, kadar je določil dan blagoslovenja, saj tega ni znala sama vlada. Uzroki so še drugi in namreč ti, da stl godbi vojaška in goriška prav enacega slučaja odpovedala so, in da so Goričani in drugi rodoljubi s Krasa pisali, da se ne bodo mogli vdeležiti, ako ne preložimo slavnosti! To imamo črno na belem. Lojalnost, katero smo dolžni Cesarju in pa omenjene okoliščine, in nič drugega, so uzrok, da je odbor v javnej seji, in ne skrivno, odložil blagoslovenje. Ako hoče »Tagblatt« vso stvar tirati na politično stran, je to njegov osonbni nagib in morda osobna mržnja; naše društvo je razna društva povabilo, kakor je to storilo za vsako svojo veselico; da pa se je zdaj več družtev oglasilo, uzrok je večji pomen slavnosti, ki pa ima čisto društvene, a ne politične namene. Kar išče »Tagblatt« pri voditeljih našega društva, najde lahko blizu. Z »revolverjevci« ni še skalpiral nikdo naših delalnih mož. Če pa »Tagblatt« piše: »je lärmender, pathetischer«, kedo se ne smeje? Menimo, da »Tagblattu« ni treba hoditi k nobenemu v šolo, da se nauči »larmat«, to ve dobro, kedor je le slišal o tem listu.

Delalsko podporno društvo pod pokroviteljstvom Nj. Visokosti cesarjeviča *Rudolfa*. Zaradi prihoda Nj. Veličanstev cesarja in cesarice in cesarjeviča in cesarjevine dne 17. t. m., in zaradi v ta namen potrebnih priprav v Trstu, na Goriškem, po Krasu in v Istri, preložili smo slavnost blagoslovenja zastave na **24. t. m.** in se nadejamo, da zaradi te preložitve ne bode trpela slavnost prav nič, ampak, da nas bodo posebno naši bližnji sosede obiskali v še večem številu, nego so iz začetka namerjavali. **Odbor.**

Za slavnost blagoslovenja zastave delalskega podpornega društva so nadalje darovali: g. dr. Jurtela v Ptuj 2 gld., g. Fran Bizjan nabral v Šiški pri Ljubljani: Fr. Bizjan 1 gld., Ivan Škarjovec 20 kr., Anton Rojna 30 kr., Jernej Bizjan 20 kr., Franjo Burgar 10 kr., Anton Knez 2 gld., Franjo Drenik 1 gld., Ivan Štrukelj 30 kr., Josip Bizovičar 20 kr., Franjo Zajc 30 kr., Ivan Suva 1 gld., Anton Burja 20 kr., Jakob Jesih 50 kr., gospodičine: Marija Bizjan 20 kr., M. Bizjan 20 kr., Ivanka Bizjan 20 kr., po udu g. Vekoslav Jerina: N. N. 20 kr., Ferd. Lackner 20 kr., M. Reinberger 20 kr., Juris 20 kr., Zwartora 30 kr., Fischer, ingénieur 1 gld., Alpers, ingénieur 1 gld., Vetric 20 kr., po udu g. Ivan Krapčič: Monfredo Peter 50 kr., Bolčina Anton 40 kr., Pavčič Lipe 30 kr., Višnovc Anton 40 kr., Samec Matija 30 kr., Hlače Jarnej 30 kr., Zafran Ivan 30 kr., Forca Anton 40 kr., Donatelli Santo 25 kr., Mohorčič Ivan 30 kr., Serežin Anton 20 kr., Kariš Ivan 20 kr., Zabrič Anton 30 kr., Poženel Gašper 20 kr., Herman Silvester 20 kr., Colombo A. 1 gld., Krapeš J. 45 kr., po udu g. Ivan Banu: Ivan Ban 50 kr., Šivitz Andrej 20 kr., Ivančič Fran 20 kr., Čerk Matija 20 kr., Bric Ivan 30 kr., Novak Stefan 20 kr., F. Jager 1 gld., Lavrenčič Ivan 40 kr., Karis Anton 50 kr., Volemič Anton 20 kr., A. B. 25 kr., L. S. 25 kr., Sogolin Lina 40 kr., skupaj 23 gld. 80 kr., zadujč izkazanih 274 gld. 40 kr., skupaj 298 gld. 20 kr.

Listnica uredništva: Gosp. dopisniku iz Barke. Mislimo, da je za zdaj o tej stvari zadosti. Zato smo dopis odložili. Ako bi trebalo, pride zopet na met. G. J. Brus v Logatcu. D. Z. F. M. št. 25 od 23. junija t. l. pravi: Kedor ima v zalogi nad 100 K. plača zvišano carino.

Tržne poročilo.

Kava — nespremenjena pozicija, prav tako cene nespremenjene.

Sladkor — po zadnjič naznanjenih cenah — pri dobrem vprašanji za točno blago; za kesnejo dobo pa prav malo prašanja.

Žito — prav neznatni promet, cene šibke.

Petrolij — gre po trdnih cenah prav dobro od rok; danes stane gld. 9¹/₄ do gld. 9.30.

Kupčija v drugem blagu v obče mlahova.

Borsno poročilo.

Tendenco za papirje omahljiva, vendar pa se kurzi dobro vzdržujejo. —

Valute in devize v dobrem obrajtu, iskani so posebno Napoleoni.

Dunajska borsna

dne 5. septembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 83 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77 » 35 »
Zlata renta	95 » 50 »
1860 državni zajem	130 » 75 »
Delnice narodne banke	823 » — »
Kreditne delnice	324 » 30 »
London 10 lir sterlin	118 » 70 »
Napoleon	9 » 45 »
C. kr. cekini	5 » 60 »
100 državnih mark	52 » 25 »

Srečke velike

razstavne loterije v Trstu

se prodajajo pri **Josipu Zoldan**, verifikacijski urad za izžrebanja, opravništvo časnika »La Verifica«, in menjalnica, blizu namestniške palače v Trstu.

1000 dobitkov, glavni 50.000, 20.000 in 10.000.

srečka 50 soldov

Vabilo na naročbo.

Od 1. junija 1882 se je začela nova naročba na »**La Verifica**«, časnik za izžrebanja in denarstvene zadeve, kateri izhaja 7., 18. in 27. dan vsakega meseca.

Vsak naročnik bo dobil v januarju izkaz izžrebanih srečk od prvega srečkanja in za celo leto 1882, ter koledar izžrebanj za 1883.

Pogodbe naročbe od 1. julija do 31. decembra 1882. Za Trst pri opravništvu gld. — 80. Na dom gld. 1. Za avstr. državo gld. 130. V zunanje države v zlatu 4 franko.

Naročila se vsak dan sprejemajo.

Pri **Josipu Zoldan**, verifikacijski urad za vsa izžrebanja, opravništvo časnika »La Verifica«, in menjalnica blizu namestniške palače v Trstu. 8-2

Giacomo Weiss

optikar iz Bavarskega.

Trst. Corso 704.

priporoča svojo veliko optično zalogo, v kateri se dobiva izključljivo najfinije, v to stroko spadajoče blago. Tudi velika zaloga tržaških fotografij. 12-7

Krojač Anton Bonné

se je preselil dne 24. avgusta 1882 na »**Piazza S. Catarina**« Nr. 1, prvo nadstropje (blizu gostilne »Eiskeller«.) 12-1

Gostilna „zur STADT WIEN“

via S. Nicolo št. 11, v središču mesta, priporoča svoje lepe prostore po nizkej ceni. 21-14

Zdravi konji

za **klanje** se iščejo in po dobrih ceni plačujejo v **menadžeriji Bachovej**, via S. Andrea. Trst. 8-7

Trgovska tvrdka

G. Milesi

v Trstu

odpošilja s poštnim povzajem v majhnih balcah po 4¹/₂ kilgr. prosto carine in vozine na vse kraje avstro-ogrskje države po sledečih cenah na debelo:

Kava	Ceylon plant najfineje	1 kilogr. gld. 1.70
	» biser (Peri) naravno zeleno	» » 1.95
	Manila biser, blede, jako fino	» » 1.60
	Kuba debelo zrnato najfineje	» » 1.75
	St. Domingo	» » 1.45
	Java najfineje zeleno	» » 1.42
	Zlata Java (lepo rumeno)	» » 1.54
	Santos najfineje, zeleno	» » 1.36
	Rio zbrano	» » 1.30
	Riž namizni najfineji	» » —.40
» Rangoon I. vrste	» » —.34	
Namizno olje francosko v kositarjih po 4 kilogr.	» » 1.28	
» » Monte St. Angelo ital.	» » 1.15	
Makaroni, pravi napolski v zabojih	» » —.66	

Odpošilja nadalje vsakovrstne začimbe, južno sadje, francoski zafran, najfineje čokolado, vsakovrstne sladčice po najnižjih cenah.

Na zahtevanje pošilja franco tudi obširne cenike. 2

Bachova največja menadžerija v Evropi

odprta vsak dan od 10. zjutraj do 10. zvečer. Vsa večer ste dve veliki predstavi. Ob 6. in 8-7 1/2 uri.

FILIALE IN TRIESTE

dell' I. r. priv.

Stabilimento Austriaco di credito

per Commercio ed Industria.

VERSAMENTI IN CONTANTI

Banconote:

3% annuo interesse verso preavviso di 4 giorni

3¹/₂% » » » » » 8 »

3¹/₂% » » » » » 30 »

Napoleoni:

2¹/₂% annuo interesse verso preavviso di 30 giorni

2¹/₂% » » » » » 3 mesi

3% » » » » » 6 »

Banco Giro:

Banconote 2¹/₂% sopra qualunque somma

Napoleoni senza interessi

Assegni

sopra Vienna, Praga, Pest, Bruna, Troppavia, Leopoli, Lubiana, Hermannstadt, Innsbruck, Graz, Salisburgo, Klagenfurt, Fiume Agram, franco spese.

Acquisti e Vendite

di Valori, divise e incasso coupons 1/2% provvigione.

Antecipazioni

sopra Warrants in contanti 5% interesse annuo franco di provvigione.

Mediante apertura di credito a Londra 1/2% provvigione per 3 mesi.

Effetti 6% interesse annuo sino l'importo di 2000 per importi superiori rasso da convenirsi.

Trieste, 17 Maggio 1882. (20)

The Singer Manufacturing & C.

New-York.

Ako se plati vsak teden samo

eden goldinar

dobi se

Originalni

Singer-jev šivalni stroj,

in to brez povišanja cene.

Poroštvo se daje za pet let, poduk na domu brezplačno

G. NEIDLINGER,

generalni agent

V Trstu, Corso, palača Modello

Šivanke za Singerjeve šivalne stroje komad 3 kr. in tucat 30 kr. (13-3)

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprato in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dočaste njikova čudovita m. Č. Če se le rabijo nekoliko dni, objajajo in preženejo prav kmalu najtežovna in se zelo nebolesta. Prav izvirno vzrojajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevnim boleznim in proti glitiam, pri ženskih mlačnih nadležnostih, zoper bel tok, božast, zoper arcepok ter čistilo pokvarjenj kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, an pak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu; za naročbo in pošiljavo pa edino v lekarni *Cristofetti v Gorici*, v Trstu v lekarni *C. Zanetti* i *G. B. Rovis*. Ena steklenica stane 30 novcev. (10-5)

Na razgled v razstavi, poslopje št. 2., vrsta C., red 13. šte. 868.

Najnovjši patent-hlačniki!

Najbolje praktični, primerni, elegantni!

od **Dom. Schönbaumsfeld-ovega sina**

na Dunaju.

Na prodaj pri vseh trgovcih na veliko in skoraj pri vseh na drobno, v avstro-ogrskje državi.

Prosi se, dobro paziti na izdelavo.

Komisijaska zaloga en gros pri

12-3 **Johann Aichner** i **Judenlatz** Nr. 2.

Cene ure.

pošiljam proti povzjetju in če komu niso povšeči, vračam denar; zato je vsaka naročba brez nevarnosti.

1 ura na cilind iz srebrnega nikla z verižico, poprej 12 gld., zdaj 5 gld. 25 kr. 1 ura na sidro iz srebrnega nikla z verižico, poprej 15 gld., zdaj 7 gld. 25 kr. 1 srebrna remontoir-Washington z verižico, poprej 30, zdaj 17 gld. 1 ura iz pravega srebra na sidro s patentnim kol-sjem in verižico, poprej 25 gld., zdaj 12 gld. 25 kr. — Zlate ure za gospe poprej 40 gld., zdaj 20 gld. z ovratno verižico. Zlate remontoirs, poprej 100 gld. zdaj 40 gld.

Poroštvo za 5 let.

Ph. Fromm, urar, na Dunaju, *Rothenthurmstrasse* nasproti *Wollzeile*. (12-7)